

DEMOKRACIJA

Uredništvo in uprava:
Gorica - Riva Piazzutta 18
Cena: Posamezna števil. L. 15.—
Naročnina: Mesečna L. 65.—
Pošt. Ček. rač. št. 9-18127

Leto I. - Štev. 27

Gorica - Trst, 24. oktobra 1947

Izhaja vsak petek

KRINKA JE PADLA

Komunistična partija - absoluten gospodar OF in SIAU-a

Kar smo vedno trdili o Osvobodilni fronti in o SIAU, je resnica. V nedeljo 19. oktobra t. l. so se zbrali v Trstu ostanki OF in zastopniki SIAU-a in na tem sestanku je tajnik komunistične partije in SIAU-a Branko Babič brez ovinkov povedal v obraz vsem onim Slovincem, ki so še mislili, da sta OF in SIAU samostojni organizaciji z lastnim programom in s svojimi cilji, da so v večini zmoti in pjevavi. Dejal je: »Zato kot sekretar KP izjavljam, da KP nima drugega programa kot SIAU«. Med programom OF in SIAU ni nobene razlike. KP je edina voditeljica in gospodinja v vseh teh organizacijah, kakor je v Sloveniji KP z Ljudsko fronto eno in isto. Krinka je padla in sedaj vedno tudi oni lahkoverni ljudje, ki so si domišljali, da je mogoče v OF in v SIAU voditi od komunistov neodvisno politiko, da je terorični komunizem zavladal kot edini diktatorski gospodar v vseh organizacijah na STO, od političnih do kulturnih in socialnih združenj, ki so na liniji in v zvezi z OF in SIAU-om. S tem se je ena sama stranaka, komunistična partija, proglasila za absolutnega voditelja vsega slovenskega in hrvaškega javnega življenja in udejevanja in je izključila vsak drug vpliv, vsako drugo miselnost.

S tem je proglasila vse ljudi, ki ne klonejo slepo pred komunistično diktaturo in ne klečeplazijo, za izdajalce. In ti ljudje, s tako miselnostjo, ki jo je bil zmogel samo fašizem in nacizem, hočejo biti demokrati. Kje je tu svoboda človeka, misli in govora; kje je tu prostost, ki so

osnovni temelji demokracije? Zloraba demokratičnih gesel in prevara zaslepljenega ljudstva je cilj. Samo na razvalinah demokracije in svobode je mogoče sezidati komunistično diktaturo.

Svet je razdeljen v dva tabora, vzhodni diktatorsko komunistični blok in v zapadni demokratični blok. Na nedeljskem zborovanju se je izrekla KP in z njo OF in SIAU za diktatorsko komunistični blok. Babič je to utemeljeval s tem, da je program KP in vzhodnega bloka edino zveličavni program, ki nudi ljudem blagostanje in prostost.

Ruski delavci, ki 30 let uživajo sladkosti boljševiškega državnega kapitalizma, bi mu se bili režali v obraz.

Mi nismo pristaši nikakega bloka, ampak smo neodvisni demokrati, ki se borimo za narodno, kulturno in gospodarsko dobrobit in napredek slovenskega in hrvaškega naroda na načelih enakopravnosti, strpnosti, demokratičnih svoboščin in človeških pravic.

Slovenski in hrvaški narod na STO mora korakati samostojno po poti, ki je edino prava, po poti neodvisnosti. Kdor je privesek blokov, prej ali slej z njimi pade in izgine, ako ni v lastni državi, ki mu lahko pomaga na noge. Zato je nedeljska opredelitev KP, OF in SIAU-a na STO zgodovinska napaka, ki spada v niz onih usodepolnih napak, ki jih je zagrešilo na tem ozemlju komunistično vodstvo v zadnjih dveh letih, ko je samo vodilo in zavozilo politiko slovenskega in hrvaškega naroda v Julijski krajini.

Mera se polni — ljudje odpirajo oči.

Spomenica SDZ vladi v Rimu

Odposlanci SDZ so pretekli teden izročili v Rimu ministrskemu predsedniku De Gasperiju obširno spomenico glede vprašanj, zlasti najnujnejših, ki se tičejo Slovincem v Italiji, kakor šole, državljanstvo, bivališče, ustanovitev novih slovenskih občin, predstavništvo v državnih zbornicah, plačevanje pokojnine itd.

Odposlanci so imeli v Rimu tudi važne razgovore na notranjem in na prosvetnem ministrstvu.

Šole

Glede šol so bila dana odkrita zagotovila, da so slovenske šole zagotovljene. Ko so odposlanci SDZ zvedeli, da je bil pouk na srednjih šolah odgojen, so zopet intervenirali za pojasnila in jim je bilo rečeno, da ni prišlo na ministrstvo še nobeno tozadevno sporočilo od šolske oblasti iz Gorice.

Omenjeno je bilo tedaj, da pride zaradi te zadeve v Gorico osebno sam glavni ravnatelj za šole na prosvetno ministrstvo g. Ferretti. — V ponedeljek 20. t. m. pa je agencija ANSA v Rimu dala po radiju uradno poročilo, da je prosvetno ministrstvo na tozadevno intervencijo Slovenske demokratske zveze odredilo, da bodo slovenske srednje šole pričeze z rednim poukom s tistimi učnimi

močmi, ki so v Gorici na razpolago.

Medtem smo zvedeli, da je bil nujno klican v Rim na posvetovanje goriški šolski skrbnik prof. Devetta, in smatramo, da je njegov poklic v Rim v zvezi ravno z zadevo slovenskih šol. Morda prav zaradi tega ni bilo sem gor glavnega ravnatelja g. Ferrettija.

Državljanstvo

Vprašanje državljanstva pa ni še dokončno rešeno in se za sedaj oblastva ravna po določilih člena 19 mirovne pogodbe, to je priznavajo državljanstvo le tistim, ki so bivali na sedanjem ozemlju Italije dne 10. junija 1940. Odposlanci so v Rimu tolmačili določila člena 20 mirovne pogodbe tako, da imajo pravico do italijanskega državljanstva vsi tisti, ki so bivali na sedanjem ozemlju Italije dne 15. septembra 1947, to je na dan, ko je stopila mirovna pogodba v veljavo.

Drugo tolmačenje določil mirovne pogodbe bi bilo tudi to, da so Slovenci dvojezični, to je, da govorijo in rabijo tudi italijansko in bi morali imeti zato pravico do opcije. Toda tako tolmačenje, ki ga sicer zastopajo tudi nekateri visoki funkcionarji na ministrstvu v Rimu, ni še dozorelo, in menimo,

da ni umestno. Potegovati se je treba zato, da bo vlada izdala vsaj nov zakon za zopetno pridobitev italijanskega državljanstva. Drugo pa je vprašanje za tiste, ki so italijansko državljanstvo izgubili, ker so prej pridobili tuje državljanstvo, n. pr. jugoslovansko. Taki primeri se lahko rešujejo po določilih zakona od 13. 6. 1912 št. 555, seveda v kolikor so prizadeti vzpostavili bivališče na sedanjem ozemlju Italije, kjer so ga nekoč že imeli.

Na vsak način menimo, da se bo zadeva tako ali tako uredila. Vemo, da se bodo sedaj morali javiti na kvesturi vsi tisti, tudi begunci, ki-italijanskega državljanstva nimajo. Vendar lahko zagotavljamo vsakogar, ker smo pre-

jeli tozadevna zagotovila od strani pristojne oblasti, da te ne bodo delale prav nobenih situacij tistim, ki bodo vpisani kot tuji, ker so državljanstvo izgubili in ga niso še zopet pridobili, da ne bodo nobenega preganjali in nikomur kazali vrtni se domov. Tudi ne bodo nikogar s silo izgnali v državo, kateri bi pripadal.

Pokojnine

Zakladno ministrstvo je obljubilo, da pošlje pristojnim krajevnim zakladnim uradom navodila glede izplačila pokojnin tistim, ki so bivali na ozemlju, ki pripada Jugoslaviji, in ki se sedaj nahajajo na ozemlju Italije. — Menimo, da bodo morali prizadeti dobiti kje stalno bivališče.

„CHI NON È CON NOI, È CONTRO DI NOI“

(B. MUSSOLINI)

„KDOR NI Z NAMI, JE PROTI NAM“

(J. DEKLEVA 19. X. 1947 v TRSTU)

Sl. dem. zveza za STO za slovensko šolstvo

Zastopniki Slov. demokratske zveze za S.T.O. so predložili spomenico in intervenirali pri načelniku oddelka za šolstvo pri ZVU, majorju Leslieju. V enoinpolurnem pogovoru so obrazložili vse važne potrebe. Naglasili so, da se mora obradovati, in kjer je potrebno, se mora dvigniti slovenska šola na položaj res kulturne in pedagoške institucije, v kateri ne sme biti mesta za politično propagando, ampak le za vzgojo naše mladine, na podlagi priznanih etičnih načel, v ljubezni do bližnjega, do staršev in do svojega naroda, ne pa k sovražstvu in nasilju.

Odposlanstvo je odklonilo vsako neposredno in posredno umešavanje tujih elementov v naše šolstvo, kakor tudi materialno in duhovno podrejenost slovenskega šolstva italijanskemu vplivu. Opozorili so ZVU, da je slovensko prebivalstvo odločno branilo svoje šolstvo do skrajnosti in čuvati svoje nazaj pridobljene pravice na šolskem polju, ki jih je bil fašizem odpravil. Pri skupni šolski upravi za Trst in okolico je zelo malo Slovencev in z eno samo izjemo so mesta, ki jih zavzemajo Slovenci, podrejena značaja in brezpomemb-

na. Zahtevali so med drugim poslopja za slovenske srednje in ljudske šole, ustanovitev zabavišča za ljudskošolske otroke, nove strokovne šole, učiteljske, učne pripomočke in potrebno opremo šolskih poslopij. Učne knjige naj se tiskajo na domače stroške, učni program naj se prikrkri duhu Slovencev in polaga več upoštevanja realnim predmetom: prirodopisu, fiziki in kemiji. Zahtevali so nadalje stalnost in enakopravni položaj za učno osebje, reformo univerze, tako da se omogoči tudi šolanje slovenskih profesorjev, primerne lokale za društvo slovenskih šolnikov, lokal za akademsko društvo „Jadran“, menzo za srednje šole in akademike ter ustanovitev dijaškega doma.

Zastopniki SDZ so naglasili, da ni krivda Slovencev, ako je fašizem uničil vse naše šolske zavode in ustanove in ako je bilo treba po 25 letih na novo začeti. S tem, kar nam je dala ZVU, je bila le v majhnem delu poravnana ona krivica in izguba, ki nam jo je prizadejal fašistični režim.

Pričakujemo, da bo ZVU upoštevala pravične zahteve slovenskega naroda tega ozemlja na šolskem polju.

„ P L E V E L A “

slovenski njivi odzvonilo. Na te izpade odgovarjamo:

1. — Slovenska demokratska zveza se popolnoma strinja s trditvijo »Soča«, ko pravi, da »slovenski narod se že stoletja in stoletja muči na svoji narodni njivi, orje, kopa, gnoji, toda v vsej zgodovini ni mogel popolnoma uživati plodov svojega truda, ker so se preveč zakoreninili na njegovi njivi razni zajedalci in bolezniki. In dostavljamo, da še nikoli ni slovenski narod imel na svoji njivi toliko »zajedalcev« kot so komunistični voditelji in toliko »bolezniki« kot so komunistični hlapci.

2. — Ne gre za »letino«, za

telesno hrano za polni želo-dec, ki je očitno edini ideal in končni smoter vsega življenja naročenega pisca »plevela«. Gre za svobodo slovenskega naroda, slovenskega človeka. Slovenski narod je znal vedno potrpeti zaradi pomanjkanja kruha, a nikoli ne bo mirno in krotko prenašal pomankanja svobode.

Vendar je priznanje »Soče«, da vlada v Jugoslaviji pomanjkanje kruha, za nas važno. Odkod pa si polni-jo korita komunistični nasilneži in diktatorji?

Na to odgovarja »Slovenska demokratska zveza«, ki ni še bila nikomur hlapec; »Pitajo se z žulji slovenskega kmeta in mu srkajo mo-zeg kot razbohotehi »plevela« na njivi. In njihovi vdani dninarji upogibajo svoje hrbtenice, da jim očistijo korita«.

3. — Največ »plevela« se je razbohotalo prav v »de-mokratski fronti Slovencev v Italiji«. Predsednik plenuma v vsem življenju Slovencev ni nikoli pomagal niti z najmanjšim nasvetom, ko so se nahajali v težkih položajih. Sedaj pa, ko je bilo treba začeti z delom za uveljavljanje pravic Slovencev v Italiji, jo je lepo odkuril v Jugoslavijo. Z zamenjavo hiše si je prislužil milijon lir. Ta gotovo ne bo trpel radi »slabe letine«.

O drugem predsedniku, ali predsedniku izvršnega odbora »demokratske fronte Slovencev v Italiji«, vedo vsi, da ni med borbo za svoboditev prav ničesar pomagal in je svojega dvajsetletnega sina poslal k Nemcem v organizacijo Todt.

Člani odbora pa so tudi bivši osumljenci četništva in drugi nepartizani.

Dovolj »plevela«, v »demokratski fronti Slovencev v Italiji«. Če je vodstvo, če so glave take, kakšna mora biti pa čreda?

4. — »Slovenska demokratska zveza« je zgubila urednika »Demokracije«, dr. Andreja Uršiča, ker so ji ga ugrabili člani OZNE in odpeljali v ljubljanske zapore. Proti temu zločinu je poslala protest na organizacijo Združenih narodov. To dejstvo je komunistične nasilnike zelo razburilo in razdražilo, ker bodo visoki krogi v svetu zvedeli za krvavi teror, ki so ga vpostavili v Jugoslaviji razni politični samozvanci kot so Baebler, Vilfan in njihova družba. Zato so naročili nekemu bolj učenemu hlapcu, naj napiše v »Soči« protest proti SDZ.

S tem so se razgabili komunisti in hlapci. Svojeje dejanja se ne upajo priznati, bojijo pa se ga, ker ne dovolijo, da bi se SDZ zavzela za ugrabljenega urednika.

Slovenska demokratska zveza sveto izjavlja, da bo kljub vsem grožnjam in vsemu terorju, in kljub najdražjim žrtvam, vodila oster boj proti nasilju in nasilnežem za čast slovenskega naroda in za čast in spo-min slovenskih in jugoslovanskih mučnikov.

5. — Slovenska demokratska zveza je že meseca maja 1947 prva nastopila s spomenico pri vladi v Rimu za pravice Slovencev v

Od srede do srede

16. oktobra: Ameriški zvezni predstavnik za pomoč Grčiji in Turčiji George McGhee je izjavil, da se Grčija ne more braniti pred napadalnostjo svojih mnogo močnejših severnih sosedov, ki žive pod komunističnimi režimi; če bodo ti komunistični sosedje še nadalje podpirali grške gveriljce, bo tudi ameriška vlada morala še nadalje dati pomoč grški vladi in to tudi preko junija 1948, ne glede na uspehe, ki jih bo do tedaj pokazala grška obnova. — Grška parlamentarna komisija je ratificirala mirovno pogodbo z Italijo. — De Gasperi je izjavil, da ne izključuje, da bi moglo priti do preosnove vlade; vprašanje pa ni še nujno. — Misel bivšega ameriškega zunanjega ministra Byrnesa, da bi Rdečo armado izgnali iz Nemčije — če potrebno tudi s silo — je povzročila senzacijo v krogih Združenih narodov. — Ameriška in britanska vlada sta objavili seznam nemških tovarov na zahodnih področjih, ki jih bodo razdelili na račun vojne odškodnine; pod uredbo je prišlo 682 podjetij. — V odboru ZN za Palestino je britanski zastopnik ponovno izjavil, da bo Velika Britanija zapustila Sveto deželo. — Ameriški zunanji minister Marshall je imel govor, v katerem je dejal, da predstavlja evropska kriza nevarnost za popolno uničenje zahodne civilizacije.

17. oktobra: V Bukarešti se je začela razprava proti voditelju kmetijske opozicijske stranke Juliju Manuju in njegovim sodelavcem. — Ministrski predsednik Attlee in birmanski ministri predsednik Thakin sta podpisala anglo-birmansko pogodbo za neodvisnost Birme. — Na zasedanju glavne skupščine ZN je Sovjetska zveza zavrnila vse kompromisne predloge glede ustanovitve »male skupščine«. — Iz Teherana poročajo o premikanju perzijskih čet ob sovjetski meji. — Preiskovalna komisija za italijanske kolonije bo odpotovala v Afriko prve dni meseca novembra in bo morala zaključiti svoje delo do 1. junija prihodnjega leta. — Predsednik ameriškega senatnega odbora za nakazila, Bridge, je v Parizu sprejel zagotovilo francoske vlade, da komunisti ne bodo dobili vpliva v francoski vladi.

18. oktobra: Henry Wallace je odpotoval na študijsko potovanje v Palestino. — V Bratislavi so pred slovaškimi narodnim sodiščem obsodili na 20 let zapore bivšega poslanika slovaške države v Vatikanu Karla Sidora, za katerega pravijo, da zdaj živi v Vatikanu; bivšega predsednika slovaškega parlamenta Martina Sopola so obsodili na 5 let zapore. — Na zasedanju političnega odbora ZN je ukrajinski zunanji minister Manuilski napadel ameriško zunanjo politiko in bivšega zunanjega ministra Byrnesa zaradi njegove nedavno objavljene knjige z naslovom »Govorimo odkrito«. — Paragvajska vlada je komunistično stranko v svoji državi proglasila za nezakonito. — Pravni odbor Združenih narodov je s 35 proti 7 glasovom zavrnil jugoslovansko resolucijo, ki obtožuje zahodne velesile, da dajejo zavetje vojnim zločincem. — Češkoslovaška social-demokratska stranka je sklenila, da se ne bo združila s komunisti.

19. oktobra: Voditelj madžarske opozicije Zoltan Pfeiffer je obtožil koalicijsko vlado, da skuša razbiti stranko »Neodvisnosti«. — Azerbejdžanski poslanci v perzijskem parlamentu so bojkotirali zasedanje zbornice in tako prisilili ministrskega predsednika Sultaneha, da je moral odločiti poročilo o razgovorih s Sovjetsko zvezo glede petrolejskih koncesij. — Pod predsedstvom grškega kralja Pavla je bila v Voltu konferenca med poveljniki grških oboroženih sil in zavezniškimi vojaškimi misljam; verjetno so dosegli popoln sporazum o reorganizaciji oboroženih sil. — V Franciji so bile občinske volitve, na katerih je po zadnjih vesteh general De Gaulle dosegel 41,5 odstotkov glasov.

20. oktobra: V Washingtonu so začeli s preiskavo o komunističnem delovanju igralcev in filmskih podjetnikov v Hollywoodu. — Republikanski senator Owen Brewster je dal izjavo, da je

Od srede
do srede

(Nadaljevanje s prve strani)

ameriška pomoč za uničenje komunizma na Kitajskem prav tako važna kot Marshallov načrt za Evropo. — Na glavni skupščini ZN pri desetem glasovanju niso mogli izbrati poljskega naslednika v Varnostnem svetu; kandidatinji sta bila Ukrajina in Indija. — Razpravo proti voditelju romunske narodne kmetijske stranke Maniuju so zaradi novih aretacij preložili na prve dni meseca novembra. — Ameriški republikanski poslanec Gordon Candfield je ob svoji vrnitvi s potovanja po 16 evropskih državah in Srednjem Vzhodu izjavil, da ni nikjer našel političnega ali vojaškega voditelja, ki ne bi imel za nezogibno vojno med Združenimi državami in Sovjetsko zvezo. — Britansko zunanje ministrstvo je imenovalo novega britanskega veleposlanika v Parizu, in sicer Oliverja Charlesa Harweya. — De Gaullova francoska narodna skupnost bo imela v pariškem občinskem svetu od skupnih 90 sedežev 52 svetovalcev, komunisti 25, socialisti 8 in ljudsko republikansko gibanje 5 svetovalcev.

21. oktobra: V glavnem mestu Brazilije, v Rio de Janeiru, so uradno javili, da so diplomatske zveze s Sovjetsko zvezo pretrgane. Brazilske zadeve bo v Moskvi zastopal veleposlanik Združenih držav. — Francija se ne bo odpovedala vojnim ladjam, ki jih ji mora izročiti Italija v smislu mirovne pogodbe. — V Soliji je bil zaključen proces proti tako zvanim „vojaški zvezi“, ki je bila obtožena protidržavnega delovanja. Glavni obtoženeц Stančev je bil obsojen na došmrtno ječo, polkovnik Stamboljev na 15 let ječe, ostali, nad 20 častnikov, so dobili pa kazni od 3 do 12 let.

22. oktobra: V sled De Gaullove zmage je francoska vlada podala ostavko. Po zadnjih poročilih bo dosedanjí ministrski predsednik Ramadier skušal sestaviti novo, začasno vlado, v kateri ostane tudi zunanji minister Bidault. — Južnoameriška država Čile je prekinila diplomatske zveze z Moskvo in Prago. V glavnem mestu Santiagu in v podeželju je bilo aretiranih okrog 200 komunistov radi nezakonite stavke. — V perzijskem državnem zboru v Teheranu je bil sprejet zakonski načrt, po katerem je bil zavrnjen sovjetsko-perzijski sporazum glede petroleja iz leta 1946. Potrebna bodo nova pogajanja.

Italiji in je od svoje ustanovitve požrtvovalno vztrajala na tem, da se pravice Slovencev v Italiji tudi ustavno zagamejo. Pri tem ni zahtevala od nikogar nobenega plačila za stroške, ki so v zvezi s tem prizadevanjem. SDZ je in ostane zvesta svojim resnično demokracičnim načelom in bo tudi nadaljevala svoje delo za pravice Slovencev v Italiji. Mislila je, da bodo komunisti in njihovi hlapci upoštevali nujnost miru med Slovenci v Italiji. Pa se je motila; njim gre le za osebno in strankarsko korist in ne za dobrobit naroda.

Pri tem ugotavlja Slovenska demokratska zveza sledeče:

da si je »demokracična fronta Slovencev v Italiji« dala ime »demokracična« samo zato, da bi skrila pred javnostjo dejstvo, da je prav za prav le nadaljevanje komunistične OF in SIAU,

da si je izbrala ta naslov z namenom, da prešlepi Slovence in jih — zvišjačno — zvabi v svoje kremplje, kakor hudič, ki je na križpotju v pekel in v nebesa obrnil kazalo, misleč, da na tak način privabi v peklenjski svet poštene duše namenjene v nebesa, in to ker mu je v peklu primanjkovalo gostov;

da si je prikrojila svoj program skoro dobesedno po spomenici, ki jo je SDZ poslala vladi v Rim 21. maja 1947.

da so trije člani njenega vodstva, ki so šli v Rim meseca septembra t.l. prejeli

POT DO MIRU

Pod tem naslovom je priobčil znani angleški pisec Wichhan Steed sledeči članek:

Britanska javnost se v polni meri zaveda spora med Vzhodom in Zahodom ter zlasti med Združenimi državami in Sovjetsko zvezo, ki je doslej prevladoval v glavni skupščini Združenih narodov. Niti sovjetski napad na britansko politiko v Britaniji ni spravil iz tira duhov ter ni vzbudil sovražstva do Sovjetske zveze. Britanski državniki bi gotovo uporabili vsako možnost za poskus sprave ali posredovanja med Sovjetsko zvezo in Združenimi državami. Toda vsa britanska javnost, razen komunistične stranke in njenih simpatizerjev je priznala, da mora biti Britanija zaradi zvestobe do britanskega in demokracičnega načina življenja v bistvenem soglasju z življenjskim načinom Združenih držav, če bo sovjetsko ravnanje še za naprej kazalo trajno mrzno do zahodnih narodov.

„Sovjetski komunizem“

Pred kratkim je smrt zaprla usta enemu najspodobnejših in najprepričevalnejših zagovornikov britanskih koristi v sovjetskem sistemu in sporazumevanju s Sovjetsko zvezo lordu Passfieldu (bolj znanemu pod imenom Sidney Webb), ki je umrl v starosti 89 let. On in njegova žena sta leta 1936 objavila dolgo in skrbno študijo o sovjetskih ustanovah z naslovom »Sovjetski komunizem in nova civilizacija«. Spomladi leta 1937 sta po procesu in usmrtitvi številnih prvotnih boljševikov, ki so bili obsojeni zaradi »propadle taktike«, poslala svojim prijateljem, med katerimi sem bil tudi jaz, privatno spomenico o tem senzacionalnem dogodku. Omenjena spomenica razlaga, da je bilo ravnanje teh boljševikov posledica revolucionarnega »načina obnašanja«, ki, kakor je pisal Lenin novembra leta 1920, nujno naprti »sumničnja in izdajstvo« v sistemu, ki ne prenese odprte kritike. Spomenica pravi nadalje, da dogodkov v Sovjetski zvezi ne smemo presojati iz zahodnega stališča, ampak v luči sovjetskih okolištin.

Vojne ne bo

Winston Churchill je pred dnevi rekel v svojem govoru, ki so ga po radiu oddajali v New Yorku, da je možno, da je »nasilno napadalna linija« sovjetske vlade in komunistične propagande verjetneje potrebna sovjetskim oblastnikom iz notranje političnih razlogov, kakor pa iz njihovih name-

»V ostalem pa menim, da je treba vse diktature razrušiti.«

Cato Democraticus

tristo tisoč lir za stroške, in da so se s tem denarjem bahali v Rimu in v Gorici, in se vozili z zrakoplovom tja in nazaj.

da ti voditelji »demokracične fronte Slovencev v Italiji« niso »potrpehli in se zadovoljili s skromnimi zahtevami« kakor »Soča« zahteva od družine slovenskega naroda, in da je torej iskati »preleva« in »parasitov« v vrstah »demokracične fronte Slovencev v Italiji«.

nov za oboroženi spopad. Odkrito upam, je rekel Churchill, da se bo to moje mnenje izkazalo za pravilno. Četudi bi se Sovjetska zveza s svojimi državami umaknila iz Združenih narodov, vendar Churchill ne verjame, da bi moralo to imeti kot posledico vojno. Rekel je nadalje, da je prepričan, da bi bila blagost zahodnih demokracij neumnost in da morajo povzdigniti Združene narode v »rodje svetovnega miru, če bo to orodje «slonelo na svobodi, pravici in odpuščanju — ter če bo dobro oboroženo«. S Churchillovim stališčem se čudovito strinja novo delo znanega britanskega pisatelja sira Normana Angella, ki razpravlja o Sovjetski zvezi in komunizmu. Prva potreba, ki jo naglašuje Norman Angell, je, da zagovorniki demokracične svobode dobro vedo, kakšni so razlogi za njihovo prepričanje in da so si na jasnem, kako daleč so pripravljeni iti pri obrambi tega prepričanja. Nesoglasje s Sovjetsko zvezo je v manjši meri odvisno od gospodarskih ali socialnih ciljev, kakor pa od negospodarskih vrednot. Če bi mi v Britaniji pred drugo svetovno vojno odkrito položili roko na srce, bi pametneje vodili svojo politiko. Tako pa smo le govorili, da si nadvse želimo mir. Norman Angell dodaja: »To ni bilo res. Mi smo predvsem najbolj želeli narodni obstoj, zavarovanje pravice do življenja po svoji lastni izbiri in v svojstvenih ustanovah, četudi bi to pomenilo žrtvovanje miru — in sploh vsega drugega. Če nam je bil jasen vrstni red naših vrednot, tako da bi bili to jasno pokazali našemu močnejšemu napadalcu (Hitlerju) 10 ali 15 let prej, preden smo to storili, bi nam ne bilo treba ugibati o možnosti, ali naj se upremo njegovemu napadu.«

Mir v Sovjetsko zvezo mogoč

Sir Norman Angell trdi, da je mir s Sovjetsko zvezo lahko končno odvisen od tega, ali bo ona jasno razumela naše stališče ali ne. Bilo bi napačno, če bi delali vtis, da se ne bomo uprli naraščanju sovjetske moči v svetu, če naj bi postala še tako odločilna.

Najslabša politika bi bila, nadaljuje Angell, brez primernega preučevanja nas in zunanjih dejstev predpostavljati, da se ne bomo uprli, potem pa ob enajsti uri spoznati, da ne moremo požreti tega, kar ta politika zahteva in da se moramo odločiti za boj. To bi odgovarjalo politiki, ki je ustvarila drugo svetovno vojno. To bi gotovo ustvarilo tretjo svetovno vojno.

Bistroumno sklepanje iz teh dejstev je dovedlo sira Normana Angella do zaključka, ki je po mojem mnenju zdrav. Ta zaključek je, da se učimo živeti v miru s Sovjetsko zvezo s tem, da priznamo, da se razlikujemo od njenega komunističnega prepričanja, kakor se razlikujemo veroizpovedi na zahodu, čeprav so njihovi teologi izjavljali, da je njihovo sožitje moralno nemogoče. Neobhodno potreben pogoj za tak sporazum pa mora biti mnogo večja edinstvo v zahodni Evropi in britanskim Commonwealthom, kakor pa smo jo do-

segli dosegli. Mi in drugi narodi angleške govorečega sveta ne smemo biti poginani v položaj, v katerem bi se znašli pred odločitvijo, da ali klonemo pred Sovjetsko zvezo ali pa se z njo vojskujemo. S tesnim sodelovanjem med britanskim Commonwealthom in Združenimi državami pod enakimi pogoji in s pridružitvijo drugih enako mislečih na-

rodov, bo zahodni svet dosegel tolikšno moč, da bi bil oborožen spor z njim zelo neverjeten.

Če pravilno razumem britansko mnenje, so to smotri, ki navdajajo britansko politiko. Ti smotri niso napačni in tudi niso nujno sovražni do Sovjetske zveze. Poganjajo pa iz nagonске predanosti in pripravljenosti za ohranitev svobode, na kateri sloni britanski Commonwealth. Čim prej bodo oblastniki Sovjetske zveze razumeli te stvari, tem svetlejši bodo izgledi za trajni mir.

NOVE GROŽNJE

Na sestanku dne 19. oktobra 1947 v Trstu je tajnik KP in SIAU-a Branko Babič zopet grozil („Primorski dnevnik“ 21-X-47) sotrudnikom „DEMOKRACIJE“. Dejal je: „Res je, obstojajo takšne tendence in taki ljudje. Ni jih mnogo in slovenski narod ni z njimi prepojen, slovenski narod je enoten in je spoznal svojo pot. Če je med kmeti in delavci kakšen tak, je zapeljati in mu je treba odpreti oči. Toda v Trstu med tržaškimi Slovenci je nekaj takih, ki pa si ne upajo s svojimi imeni na dan in bi hoteli voditi pod imenom „OF politiko nasprotno OF. Menijo, da ni mogoče prelomiti z zapadom in gredo še vedno po tej poti. Ti ljudje pišejo članke v „DEMOKRACIJO“ in na drugi strani se delajo prijatelje OF, nimajo pa poguma, da bi svoje članke podpisali. Ni jih mnogo takih, toda z njimi je treba napraviti enkrat konec in tem ljudem, ki tako aktivno delajo proti nam, je treba vzeti legitimacijo OF. Pozivamo jih, da se javijo in da se več ne skrivajo ter da pridejo s svojimi imeni na dan. Če pa ne bodo prišli, jih bo slovenski narod poiskal sam in jih postavil pred sodbo ljudstva!“

To je grožnja, ki se po zakonu kaznuje. S takimi grožnjami in strahovanjem si hoče teroristični komunizem zajamčiti vodstvo in oblast. Ali ni že dovolj nedolžne krvi prelite? Ali hočete novih žrtev, ugrabitev in umorov?

Nista minula še niti dva meseca, odkar ste ugrabili urednika „DEMOKRACIJE“ Andreja Uršiča. Ker niste uničili „DEMOKRACIJE“ se vam je zahotelo po novih žrtvah? Ali ni to zločinsko?

Avtonomije slovenskih krajev

Ko sem čital med prvimi upravnimi ukrepi italijanske vlade v Gorici ukrep o začasni priključitvi slovenskih krajev k furlanskim občinam, sem bil nemalo začuden. Občinska avtonomija je temelj pravičnosti za vsako demokracično vlado in družbo. Kakor je družina etični temelj družbe, tako je občina gospodarska osnova. Toliko bolj pa v krajih, kjer se stikajo ljudstva, ki so jezikovno različna.

Zakoni, odloki in ukrepi upravnega značaja, ki so v nasprotju s tem pravilom, niso le nedemokracični, pač pa tudi gospodarsko nesmiselni. Ne gre združevati krajev, ki zaradi oddaljenosti, pa tudi narodno in zemljepisno ne spadajo skupaj. To znači dve osnovni pogoški hkrati: občine z mešanim prebivalstvom in slaba zemljepisna središča. Če k temu prištejemo še nezadovoljstvo po sili priključitvi prebivalcev, lahko čisto mirno označimo tak ukrep za narodno škodljiv in nedemokracičen.

Slovenem samostojne občine

V goriški deželi bi morala novo izvoljena deželna vlada — po prosti in svobodni izbiri pristojnih občanarjev — ustanoviti nekaj zemljepisno popolnoma slovenskih občin. Te občine naj bi bile približno naslednje: *Doberdob* z vsemi dosedanjimi vasi, katerim naj bi se priključile vse vasi v Dolu (Dol, Paljkišče in Jamlje) in Sv. Martin; *Sovodnje* z Rubijami, Pečmi, Gaberjami in Sv. Mihaelom in *Števerjan* z Jaz-

binami. Brez priznanja občinske avtonomije ni sploh mogoče kakršno koli uveljavljanje slovenskega jezika v občinskih in državnih uradih, v šolah in na sodnji. Zato je krajevna avtonomija osnovni predpogoj za vse temeljne naravne in narodne pravice Slovencev v Italiji. In baš te pravice so tiste, ki jih ščiti mirovna pogodba.

Nove občine bi bile gospodarske in etične celote z izvoljeno slovensko upravo. Samo taka upravna razdelitev bi utrdila zaupanje v demokracično Italijo in ustvarila ob meji znosno in prijateljsko sožitje obeh narodov.

V občinske uprave, ki so predvsem gospodarski organizmi, bi morali voliti poštene in zavedne Slovence. Pri širši deželni upravi, naj bi Slovenci sodelovali s ostalimi sodeželani furlanske in italijanske narodnosti. Na Italiji je zdaj, da v praksi pokaže svoja demokracična načela!

Priznanje naših pravic

Sklicevanje Slovencev na člene mirovne pogodbe o zaščiti Slovencev v Italiji in na dolžnosti, ki jih ti člani nalagajo italijanski vladi, bi moralo veljati samo za nedemokracično Italijo, ker so te pravice v demokracičnem režimu njeno socialno bistvo.

Enako zadržanje mora imeti demokracična Italija tudi napram beneškimi Slovincem in Slovincem v Karnalski dolini, ki naj bi povezani v narodno skupnost živeli v Italiji svoje narod-

no življenje. Središče slovenskega kulturnega življenja v Italiji je Gorica, kjer naj bi vsa tri področja imela slovenske srednje in obrtne šole za vzgojo potrebne inteligence (učiteljev, uradnikov, duhovnikov in obrtnikov).

Priznanje teh osnovnih pravic je velike diplomatske važnosti za vso Italijo in njeno zunanjo politiko, ker bo zadovoljstvo Slovencev barometer za dobre odnose s Jugoslavijo.

Vprašanja Slovencev, ki so ostali pod Italijo, ne smemo torej gledati skozi zgrešena očala narodne neustrpnosti, pač pa preko naravnih pravice vsakega človeškega bitja, da živi svoje narodno življenje ter sam odloča in razpolaga s svojimi gospodarskimi dobrinami, v skladu z zakoni državne skupnosti, h kateri pripada.

V demokracični državi mora veljati demokracično pravilo, da ima vsak Slovenec, pa ne samo Slovenec, temveč vsak človek-državljan, katerega koli plemena, vere ali jezika naravne pravice do svobodnega razvoja. Te pravice so zaščitene z mednarodnimi dogovori in tvorijo temeljni zakon demokratske države. Kdor se teh osnovnih pravic ne bo držal, se bo avtomatično izločil iz demokratske družbe in bo sam nosil posledice svoje nepoštenosti in nes pametne politike.

Tak je položaj Slovencev v Italiji v luči mednarodnih dogovorov in etičnega načela prave demokracije. Slovenci ne prosimo od italijanske vlade ničesar, ker imamo do svobodnega narodnega, kulturnega in gospodarskega razvoja enako pravico kakor ostali sodržavljanji drugih narodnosti (Nemci in Francozi). Na italijanski vladi je vsa moralna dolžnost, da te pravice najprej sama spoštuje in gleda, da jih tudi drugi ne kršijo. Slovenci se tem pravicam ne bodo nikdar odrekli in se iz svoje rodne zemlje ne bodo selili.

Še o slovenski radijski postaji

(Nadaljevanje in konec)

In ali res ni mogoče najti neke druge valovne dolžine, kakor je ta, ki jo imamo sedaj; tam neke med tremi močnimi postajami, kjer angleščina, francoščina in češčina naravnost zagrnejo našo besedo. Ali je to samo naključje, ali pa je morda prav hoteno? Prej smo se kdaj tolažili, češ postaja je tako šibka, ker je bila postavljena samo za primorske Slovence in ne tudi za Slovence onkraj mej. Toda danes ne slišijo slovenskih oddaj ne samo primorski Slovenci, ampak celo Tržačani sami se ponekod že pritožujejo, da jih premočna italijanska tržaška postaja moti.

Vsi angleški in ameriški časopisi prinašajo dolge članke o tem, da imajo ljudje pravico biti pravilno poučeni o položaju v svetu. Govorijo o potrebi radijske propagande, ki ne pozna mej. Toda ali imajo morda samo veliki narodi pravico biti pravilno poučeni? Videti je tako, kajti prav ti, ki največ govore o svobodi govora, svobodni pravilnega informiranja, danes nič ne store za našo radijsko postajo. V letu dni je postaja stala nič kolikorkrat, dolžni so prestavljalni na vse mogoče konce, vedno pa tja,

kjer je kaka močnejša postaja našo lahko motila. In zdaj v zadnjem času pa še povečati oddajno moč prve tržaške postaje. Vprašamo odločujoče činitelje, kako je to mogoče! Ali nista obe postaji pod zavezniško vojaško upravo? Ali nimate od ene prav toliko koristi kakor od druge? In če ne povečate slovenske postaje, ker morda mislite, da je njena naloga oddajati samo Slovencem na tržaškem ozemlju, zakaj se ne postavite na isto stališče tudi pri drugih?

Naši ljudje so v preteklem letu nakupili tisoče aparatov in je danes v deželi gotovo več poslušalcev slovenske radijske postaje kakor pa italijanske. Tudi v Trstu samem se je položaj v zadnjem letu spremenil. Čemu zdaj vsi ti aparati? Nekaj je treba storiti. Ali je treba najti sredstva in postaviti dostojno na noge, ali pa naj se sploh ukine, ker bo postaja sicer tako ali tako izgubila pravi smisel in namen.

Če odgovorni ljudje mislijo, da slovenska postaja ne potrebuje toliko pažnje kakor italijanska, ker je baje manj slovenskih naročnikov, se zelo motijo. Prvič: položaj se je v preteklih letih zelo spremenil in naj bi radijska zveza poskušala dokončno ugotoviti, kakšno je resnično razmerje med naročniki. Naročnikom samim pa je treba spet dopovedati, da vsakdo, ki ima aparat, pa ga ne javi, sam sebi v resnici škodi. Drugič: število naročnikov naposled nima pomena, kajti postaja je tu v informacijske namene in je torej odločujoče število poslušalcev, vsaj do takrat, dokler radijska postaja ne postane privatno dobičarsko podjetje. Število poslušalcev slovenskih oddaj — vsaj tako je bilo, dokler se je postaja slišala — je raslo v tisoče. Sam sem videl več ko deset primerov, ko se je krog enega radijskega sprejemnika zbralo tudi preko petdeset oseb. Naši poslušalci so bili silno navezani na postajo, saj pa tudi ni bilo nič čudnega: pogrešali so jo dvajset let, tako kakor so pogrešali slovensko besedo. Prav zaradi te navezanosti — spomnite se samo oddaj, zdi se mi, da je bilo v mesecu marcu tega leta —, ko so v enem tednu morali odgovoriti na 1.200 pisem.

Kaj mislite, gospod urednik, ali je res treba vedno iti po poti spletka in izrabljanja sile, da človek kaj doseže?

Dr. F. L. - Barkovlje pri T.

Iz politične torbe

Tovariš Babič je pojasnil sopotniku Tončiču, da je Slovensko-italijanska anti-fašistična unija (SIAU) istovetna s komunistično partijo. Fašistične izjave tovariša Dekleve. Zanimiva ideološka nasprotstva med sopotniki in komunisti.

Danes bomo izjemoma napravili nekoliko »verjetno nezaželjene« reklame glasilo slovensko govorečih komunistov »Primorskemu dnevniku«. V številki od 21. t. m. prinaša marsikaj zanimivega, pa se bojimo, da so mnogi sopotniki to prezrli. Vemo, da običajno le redko kdo prečita tista dolga premlavanja in mlatenja prazne slame o raznih konferencah aktivistov Osvobodilne fronte. Tokrat je pa vsebina zanimiva in im zato pripravimo čitanje, kakor ga pripravimo tudi vsem našim čitateljem.

Tovariš Tončič je imel na konferenci aktivistov govorec, ki je slabo izzvenel v ušesih pravovernih komunistov. Tovariš Babič je zato poučil tovariša Tončiča, da je v veliki zmoti, če misli, da je Slovensko-italijanska anti-fašistična unija in Osvobodilna fronta nekaj drugega kot komunistična partija. Sicer bi se bil lahko tovariš Tončič o tem prepričal v šestindvajsetih številkah »Demokracije«, ki že od začetka vztrajno trdi, da so obe organizaciji le privesci komunistične partije. Zdej se mu bo morda posvetilo v glavi, ko mu je to odločno potrdil sam tovariš Babič. Posvaril ga je in z njim vse ostale sopotnike, da so zavredno v zmoti in na napačni poti. Program komunistične partije je popolnoma istoveten s programom obeh organizacij. Saj je vendar nedavno prav tako izjavil nezmotljivi prerok tovariš Tito. Čudno je le, da pri »Demokraciji« to trdno verujemo, medtem ko sopotnike, posebno pa tovariša Tončiča, še vedno mučijo dvomi. Res žalostna usoda! Tovarišu Babiču smo kar hvaležni za pojasnilo. Boljše usluge nam ni mogel napraviti, čeprav se je tudi on »taktično« zagovoril.

Pa še eno lepo cvetko. Cvetko tovariša Dekleve. V udarniškem govoru je navdušeno vzkliknil besede »velikega moža«: Kdor ni z nami, je proti nam! (Chi non è con noi è contro di noi!) Ali se jih še spominjate?! Saj so v temnih dneh krasile

slovenske hiše po naših vaseh in trgih. Škoda, da jih je naše ljudstvo v letu 1943 v navalu čez noč izbrisalo. Zdej jih bo moralo spet napisati, da bo ljudstvo vedelo, da se časi niso spremenili — vsaj v naši nesrečni doželi. Zamenjal se je le jezik in ljudje okoli korita, v katerega prinaša naš izkoriščen narod znoj svojih naporov.

Volk sit koza cela

»Primorski dnevnik« poroča, da se je ljudstvo v Miljah uprlo po novni nastavitvi fašističnih učiteljev na miljsko šolo. Človek mora tak odpor le pozdraviti, kajti učiteljev, ki so hlapčevali fašizmu, res ne potrebujemo. Pogledali pa smo malo za kulise tega ljudskega odpora in pokazala se nam je zanimiva slika. Gre za stalne učitelje, ki so poučevali v Miljah do razsula Italije. Ti že štiri leta živijo v Trstu brez dela ali pa imajo kako majhno zaposlitev za kvečjemu eno uro na dan. Plačo pa prejemaajo v redu. Hudo je sedaj zanjiti na redno šolsko delo iz Trsta v Milje in zapustiti udobno življenje. Na drugi strani pa so začasni učitelji v Miljah, ki bi s povratkom stalnih izgubili delo in kruh. Kaj storiti? Našli so se stalni in začasni učitelji ter pregovorili »ljudstvo«, da je protestiralo proti povratku stalnih, fašističnih učiteljev, ki so prapet veselo vzele na znanje, kajti za udobno brezdelje v Trstu človek prenese tudi očiitek fašizma. Tako so se v Milje vrnili začasni učitelji, katerim liso in kruh iz sreca privoščimo; stalni fašistični pa so ostali v Trstu. »Ljudstvo« je zadovoljno in mir je rešen. Državna blagajna, ki je nekaterim tako pri sreca, kadar gre za izdatke za slovenske šole, pa nosi dvojno breme.

Odobravamo

Kakor poročamo na drugem mestu je ZVU prepovedala komunistični tednik »L'Innocente«. Dne 22. t. m. je pa ZVU nastopila proti dnevniku »La Voce libera«. List je v zvezi z izgonom g. Kureliča divje napadel jugoslovanske oblasti. Radi tega je ZVU naslovila na »Voce« opomin, ki se tako zaključuje: »ZVU opozarja odgovornega urednika lista »La Voce libera«, da ne bodo dopuščene tako tendenciozne, izzivalne in prostaške opombe, ki zdaleka presegajo meje poštenega žurnalizma, ki kaj da na svoj ugled.«

Slovenske šole na Goriškem

Vprašanje slovenskih srednjih in osnovnih šol na Goriškem še zdaj ni rešeno, čeprav je potekel že več kot en mesec, odkar je italijanska vlada prevzela oblast na tem ozemlju. Zlasti sta pereči dve točki, namreč:

1. V srednjih šolah se pouk sploh še ni pričel, četudi je vse pripravljeno. Imamo šolske prostore, imamo zadostno število dijakov, tudi učnih moči ne manjka prav hudo, a začetek pouka se je odložil za nedoločen čas. Kot vzrok se navajajo tehnične ovire. Kje in kakšne so te tehnične ovire, merodajni krogi ne povedo, ker nočejo priznati, da so te »tehnične ovire« umetno napravljene oziroma izmišljene. Tudi profesorji so še vedno na cesti, ker niso še nastavljeni, čeprav bi vsaj suplente lahko nastavila deželna šolska oblast, kot se to dogaja po vsej republiki in tudi v skladu z zakonom. Vprašujemo: Ali za slovenske profesorje splošni italijanski zakon ne velja?

2. Na osnovnih šolah se je pouk pričel v redu. Ni pa urejeno vprašanje učnih moči. Nastavljeni so dozdam samo definitivni učitelji, katerih je pa mnogo premalo; začasnih učiteljev je gotovo dovolj na razpolago, a vsi še vedno čakajo na imenovanje. Kdo je kriv, da to nujno in važno vprašanje še ni urejeno? Znanje nam je, da začasne učitelje lahko imenuje šolski proveditor. Zakaj se odlašja z imenovanjem slovenskih začasnih učiteljev?

Namen umetnega zavlačevanja rešitve slovenskega šolskega vprašanja je prozoren. Hoče se zagniti Slovencem šola v materinem jeziku in hoče se že v začetku ustvariti negotovost glede bodočnosti slovenskih šol. Prepričani smo, da je vse skupaj le plod zaslepljenosti goriških prenapetežev, ki ne vidijo niti do domačega praga.

Profesor Guido Gonella je l. 1942. v »Osservatore Romano« zapisal, da v povojni družbi, ki bo zgrajena na moralnih osnovah, ne bo prostora »za odkrito ali zahrbtno zatiranje narodnih manjšin«. To kar se dogaja s slovenskimi šolami v Gorici, je odkrito zatiranje. G. Gonella je danes prosvetni minister italijanske republike. Ali se bo kot minister držal tega, kar je zapisal kot profesor? Ali bo napravil red? Sodili ga bomo le po dejstvih.

ŠIRITE »DEMOKRACIJO«

radi omenili samo dve: uvodno besedo in Več socialnosti na univerzo. Obe zaslužita pozornost. Prva zaradi programskih in delovnih načel, ki si jih zastavlja ter lika novega izobraženca, ki ga hoče ustvariti (človek, strokovnjak, iz ljudstva, nosilec osebnega in narodnega preroča), druga zaradi položaja našega akademika ter njegovih potreb, ki jim je treba priti v okom. Nekaj si bodo akademiki ustvarili sami, potrebna pa bo tudi pomoč naše javnosti, na katero tudi mi apeliramo: naša mladina potrebuje stipendij in posojil, potrebuje menzo in svoj dom, potrebuje našo splošno podporo.

Prepričani smo, da se bo javnost odzvala pozivu Jadranašev ter jih v njihovih prizadevanjih podprla ne le tako, da bodo prihodnje številke revije lahko že tiskali, marveč v toliki meri, da bodo krepko zagrabil v smislu svoje Mladinske pesmi, ki so jo objavili uvodoma, kjer pravijo: Slovenci in Hrvati, složno v redove — za sveta boljše dneve.

LETA PREIZKUŠNJE

Prerez in nauki slovenske politike zadnjih let

BORBA ZA SVOBODO ZAMAN

Razumljivo je, da je ob takih okoliščinah od početka mnogo naivnežev verjelo proglaševanim lažem. Tudi kdor ni zavestno težil za komunističnim smotrom je hodeč po komunističnih poteh vendarle igral vlogo koristne lutke. To vlogo igra nemočan in oslavljen z nezvanimi rokami ter zamašenimi usti še danes, v kolikor je njegova oseba ciljem, katerim nehote služi. Še trenutno potrebna.

Onemu delu slovenske javnosti, ki svoječasno ni hotel razumeti zadržanja oficijelnih slovenskih strank in politikov, je živčemu danes v kruti realnosti verjetno marsikaj jasnejše, ko vidi to, česar prej ni hotel videti. Mišljenje poedincev, ki so kointerisirani in ki branijo svoje nezasužene položaje in radi njih tudi režim, pa itak ne šteje.

Zato je večina tako velikih žrtev padla v tem boju za svobodo zaman. Naš narod ni dosegel svobode, temveč najhujšo diktaturo! Najbolj vnetim pristašem nekommunistom narodno osvobodilnega gibanja je menda danes jasna ironija njihove usode: razlika med doseženo realnostjo in med gesli, za katera so se bojevali, žrtvovali in umirali. Posledice naivnosti in lahkovernosti niso nikjer tako neposredne in neizbežne kot v politiki.

Svojevtrsten poseg komunistične stranke v politično življenje slovenskega naroda, ki ni bil v nobenem smotru za njeno dejansko močjo, katero je zaradi tega morala dopolnjevati s terorjem in zločini na način, ki ga Slovenci kot kulturen narod nismo bili vajeni, je vzbudil reakcijo. Del te reakcije je izrabil okupator in jo je spretno vpletel v svojo igro.

Ljudje so padali, ubijali drug drugega ne iz ljubezni do fašistov in nacistov, temveč zato, ker so bili prepričani, da se s tem bojujejo proti zmagi tistega suženjstva, ki se s koncem vojne ne bi končalo. Že začetni teror komunistične stranke, ko so kot žrtve padali izključno slovenski ljudje, ne pa okupatorji, je dovolj jasno nakazoval to črno bodočnost, v katero vodi Partija slovenski narod.

VERA V ZMAGO ZAVEZNIKOV

Po mišljenju te reakcije je bil konec vojne že od vsega početka, tudi takrat ko so bili komunisti še nacistični zavezniki, jasen: v danem trenutku bo z zmago zaveznikov zasijala svoboda tudi našemu narodu. Razen maloštevilnih, malenkostnih skupin ni nihče niti za trenutek v zmago zaveznikega orožja. Nihče ni niti za trenutek v sebi zadušil želje po svobodi lastnega naroda. Kdor govori drugače hoče in vedé potvarja resnico.

V kolikor je delovanje teh drugih skupin zavzelo navidezno protinarodno obliko, je bila to posledica smotrov, katere so si te skupine zastavile. Njihov boj je šel za zmago nad klico, ki si je podvrгла komunistično stranko Jugoslavije in si preko nje lastila absolutni monopol nad vsem osvobodilnim delom. To zmago smo si po mišljenju te reakcije morali priborjati sami.

Če sodimo po današnjih razmerah, se te skupine v svojem gledanju prav za prav niso motile. Vendar niso v zadostni meri predvidevale odločujočega vpliva, ki ga bo na izid te borbe imel mednarodni politični položaj. Niso predvidevale, da naša notranja ureditev prav za prav ne bo prepuščena naši svobodni volji. Posebno pa niso predvidevale, da bodo tudi one velike sile, ki so nas leta 1941. potegnile v borbo s svojimi gesli o svobodi in demokraciji, s svojim aktivnim delovanjem in neomejeno podporo pripomogle komunistični diktaturi do zmage. Naš narod je doživel in dnevno doživlja vedno nova razočaranja nad vsem, v kar je do včeraj še sveto veroval. Ne svoboda ne demokracija, temveč nasilje je postalo malik, kateremu se vse klanja!

Tudi ta reakcija na komunistične namere (poudarjamo: govorimo samo o idealnih, poštenih pripadnikih, torej o širokih, večinskih plasteh) je bila grdo izrabljena. Njene žrtve so često neposredno padale za nekaj, kar prav za prav ni bilo v njihovih srcih in programu. Spretna igra okupatorja, in če ta ni zadostovala, tudi njegova surova sila, jih je gnala preko dopuščenih mej.

Dodajmo k vsemu temu, če že ne zlonamerno dvoumno, pa gotovo vsaj nenačelno in nedosledno radijsko propagando tujih držav, ki so pokazale skrajno nerazumevanje za našo notranjepolitično stvarnost — rekord v tem je nosil in nosi še danes radio London, medtem ko tvori Moskva z doslednostjo in iskrenostjo svojega stališča edino izjemo — pa vidimo, kako se je lahko sam satan smejal zmedi, nesreči in prokletstvu, v katero je zašel slovenski narod.

Po svoji zemljepisni legi in še posebno po svoji jugoslovanski državni pripadnosti se je naš narod znašel ne samo na križišču treh front, temveč tudi v stičnici treh interesnih, idejnih, kulturnih in gospodarskih področij. Eno od teh je pripadalo sovražniku in torej odpada kot točka za orientacijo. Preostaneta še zavezniški dve, ne samo eno. Vzhod ali Zapad? Tu je bilo izhodišče zla, v katero bi v drugačnih okoliščinah nikakor ne bili zapadli. Ob politični nezrelosti naše narodne sredine pa so zaradi tega napake postale neizogibne.

Grešila je ena stran, ker je bila skrajna. Obstoj take zagrjene skrajnosti dokazuje danes politično dogajanje v Sloveniji in teror celo nad predstavniki narodnih manjšin v inozemstvu. Politično preganjanje se poslužuje vseh sredstev: od v ta namen izglasovanih zakonov in postavljenih sodišč pa do gangsterskih ugrabitev.

Ob prvi številki »JADRANA«

Sredi meseca je v našem kulturnem življenju pognal nov pogled. Na 26 straneh velikega formata je v Trstu izšla prva številka glasila Slovensko-hrvatskega akademskega kluba Jadran — mesečna revija »Jadran«. Uredniški odbor ji je moral za začetek določiti sicer skromno obliko — izšla je v šapirografski tehniki — kar pa njena notranja vsebina popolnoma odtehta. Upravičeno pravijo mladi izdajatelji v spremnem pozivu: »Nastala je iz nič... zavedna javnost pa naj je ne sodi po obleki, ampak po duhu.«

In ravno duh, ki veje iz mlade revije, je tisto, kar nas ob tem dogodku najbolj veseli.

Kulturno-politični položaj v Prizorju se nam je v preteklih dveh letih kazal v luči, ki je vzbujala resno zaskrbljenost. Prehod iz »črke kot četrtstoletne prisilne teme v novi čas se ni izvršil na način, ki bi upravičeval vero v svobodni

prerod našega človeka. Dotedanje razmere je zamenjala nova, nič manj mračna težnja, ki je načrtno dušila svobodni polet in demokratsko izživiljanje posameznika in skupnosti. Nadvlada politične cenzure ter razkranje mladine sta bila dva morda najusodnejša pojavi. Nova revija »Jadran«, ki je izšla v kratkem času po nastanku akademskega kluba samega, nam je številne dvome v sposobnost duhovnega in moralnega iztreženja naših ljudi v veliki meri razblinila. Vhila nam je zdravega optimizma tembolj, ker je to prvi zunanji izraz mladine, ki naj jutri predstavlja našo inteligenco, tisto plast naroda, ki je med nami utrpela najtežje udarce in tako rekoč izgnila.

Revija »Jadran« je v svojem prvencu objavila sedem tehničnih razprav in razmišljanj, ki kažejo po svoji pogljobljenosti na zdravno intelektualno raven jedra, ki se zbira krog nje. Ne bomo pretiravali, če

bomo rekli, da sestavki, ki so pisani izmenoma v slovenskimi in hrvaščini, ne kažejo nikake bolne površnosti in praznega političnega vezanja besed, ampak so ravno v tem pogledu nad povprečjem, kakršnega bi lahko pričakovali pri mladini: tehni so, prepričljivi, logično izgrajeni. Morda bi se kdo ustavil pri poedinih mislih in si želel boljše formulacije, morda bi opustil nekatere načine izražanja ter spremenil vrstni red podanih razprav ali si želel namesto edine neoriginalne razprave o »Misiji Slavna o muzici« tudi na tem mestu — predvsem v prvi številki — originalno stvar, toda to so v primeri s celotno pozitivno sliko revije malenkosti, ki bodo kasneje gotovo odpadle.

Bilo bi preobširno, da bi se posamično ustavili pri vsaki razpravi in vsakem prispevku. V nizu razprav (Novinarstvo v službi demokracije, Bojno bratstvo Slovencev in Hrvatov, Kulturni razvoj Istre, O svobodi pri vzgoji in končnega kulturnega oddelka Feuilton) bi

Iz Slovenije in Jugoslavije

Ljudska oblast in romanja vernikov na Brezje

Od kar so prenesli sliko brezjanske Marije iz ljubljanske stolnice na Brezje, roma vsako nedeljo na Brezje na tisoče in tisoče vernikov. »Ljudski« oblasti seveda ta romanja ne gredo preveč v račun, oz. ji gredo naravnost na živce, ne upa jih pa uradno prepovedati, da se ji ne bi moglo v znanjem, mednarodnem svetu očitati, da preganja vero in versko življenje. Skušnja pa na vse načine ta množična romanja na Brezje ovrniti. Včasih že v Ljubljani »ni vagonov«, v Ljubljani, kjer se je lahko svoj čas o priliki raznih kongresov postavilo po nekaj desetih posebnih vlakov. Tako je n. pr. na veliki šmaren moralo ostati v Ljubljani nekaj tisoč romarjev. Drugič spravi vse ljudi, ki imajo vozne listke za Otoče (postaja za Brezje) v zadnje vagone, ki jih pa odklopijo že na postaji Podnart-Kropa, forejno postajo pred Otočami, in morajo romarji napraviti zato kakih 5 do 6 km daljšo pot. V zadnjem času so izdali odredbo, da sme izdati vsaka postaja za Otoče samo določeno število voznih listkov. To odredbo obidejo seveda ljudje na ta način, da kupijo vozni listek do prihodnje postaje, do Radovljice. Na Brezjah samih ni mogoče dobiti v gostilnici niti kosa kruha in niti kapljice vina. Tako je postopanje »ljudske« oblasti z ljudstvom. Če je kje kakšna nogometna ali druga športna tekma, gredo tja posebni vlaki in petekmah se prirčajo za igralce brezplačni banketi, na katerih se z bogato obloženo mize je in pije pozno v noč. Na veselicah sindikalnih organizacij dobite mesa in vina kolikor hočete. Ko je bila n. pr. 21. septembra v Ljubljani konjska dirka, je bilo za gledalce na razpolago na stote finih safalad po 20 din. par in vina, kolikor ga je kdo hotel. Seveda ta »enakost« vernega ljudstva ne moti. Ljudstvo dobro ve, kje edino mora iskati pomoči v tej uri stiske in utuhe. Nekaj duhovnik je rekli, da je Tito najboljši misijonar, ker še nihče ni do sedaj spravil toliko ljudi v cerkev kakor on. In to bo precej držalo. To kažejo vedno bolj polne cerkve po vsej Sloveniji, najbolj pa romanja silnih množic na Brezje, kamor gre mnogo ljudi peš in bosonogih po 10 ur in še več.

Nemorala v celjskem kapucinskem samostanu

Nekako tak je bil svoj čas naslov poročila o procesu proti celjskim kapucinom pred »ljudskim« sodiščem v Celju, v katerem se je očitalo že 60 let staremu gvardijanu, da je imel ljubavno razmerje z neko žensko, ki je služila v samostanu, da je tista ženska potem sporazumno z njim otroka umorila in ga najprej vrgla na stranisce, potem pa pokopala na kapucinskem vrtu. Za vse to so po sistem poročilu vedeli tudi drugi duhovniki sobratje, ki so pa o stvari molčali. (Mislim, da sem vsebino tistega članka v bistvu točno podal, nimam ga pa sedaj trenutno na razpolago). Vsi smo se čudili temu poročilu in nismo mogli verjeti, da bi stvari bile resnične, da bi gospod, ki je toliko desetletij skozi vso moško dobo vzorno živel, sedaj na stara leta, v dobi ko že drugi, ki so ga vse svoje življenje lomili, pridejo k pameti, se tako zelo spozabili.

No, in ta sodba se je izkazala pravilna.

Neko nedeljo so pri glavni maši prišli pred oltar vsi patri in bračje kapucinskega samostana. Verniki so gledali in se v duhu spraševali, kaj to pomeni. Nato se je obrnil proti ljudstvu eden od patrov, omenil omenjeni proces in obsodbo p. gvardijana in izjavil, da so tako p. gvardijan kakor tudi vsi drugi patri in bračje popolnoma nedolžni. Ker nimajo druge možnosti za obrambo svoje časti in izpričanja svoje nedolžnosti, bodo vsi skupno pred vsemi zbranimi verniki izjavo, da so tako p. gvardijan kakor tudi vsi drugi popolnoma nedolžni, izpričali s slovesno

prisego. Vsa cerkev je pri tej prisegi jokala.

Partija je proces proti celjskim kapucinom »naredila«, da bi jim pri vernikih vzela spoštovanje in ugled.

Ta slučaj pa jasno kaže, koliko je verjeti tudi vsem drugim procesom v »svobodnem« raju rdeče zvezde in koliko je verjeti raznim poročilom in izjavam.

Nove aretacije med duhovniki v Sloveniji

V Ljubljani so v zadnjem času zaprli stolnega župnika in kanonika Šimenca, škofijskega tajnika dr. Leniča in franciskana p. Janeza (?). Že par mesecev pa je zaprt novi franciskanski provincijal p. Teodor Tavčar z Viča. Od zunanjih duhovnikov je zaprt tudi bivši profesor matematike na škofijski gimnaziji Jeglič, ki je bil zadnje čase župni upravitelj v Rovtahn pri Vrhniki. Rovtariji imajo sedaj v zaporih že dva župnika. V Celju so zaprli mestnega župnika dr. Petra Kova-

čiča in enega gospoda od lazaristov; že več časa pa je zaprt superior lazaristov g. Čontala. Dr. Leniča so zaprli na podlagi izpovedi in izjav Svoja Venčeslava, ki je pri zasliševanju pristoje pripovedoval tudi stvari, za katere ga ni nihče vprašal; zakaj so zaprti pa drugi, se ne ve.

Rekvizicije v Sloveniji

»Ljudska oblast« s tako strogostjo pobira predpisane količine žita, da so mnogi kmetje morali kupiti žito, da so lahko ustregli zahtevi »ljudske« oblasti. Ni pomagal noben izgovor na slabo letino in na miši, ki so po nekaterih krajih res uničile skoraj ves žitni pridelek, da nekateri kmetje niso niti toliko pridelali kot so sejali.

Sedaj z enako strogostjo rekvirirajo tudi krompir. Ne prizanašajo pri tem niti takim bajtarjem, ki nimajo že cele tedne kruha in jedo krompir 18 krat na teden. To je dejstvo in bi poročevalce lahko navedel ime in kraj takega bajtarja, ali to je danes radi velike svobode, ki vlada pri nas nemogoče. Kmetje morajo prijaviti celo količine posušenega sadja.

Vesti s Tržaškega

Naslednik polkovnika Carnesa

Polkovnik Carnes, višji častnik za civilne zadeve v Trstu, je po štiriletnem bivanju v inozemstvu zaprosil za povratek v Združene države. Vlada je tej prošnji ugodila. Na njegovo mesto je bil imenovan brigadni general kidgely Gaither. To imenovanje dokazuje, da se Svobodnemu tržaškemu ozemlju pripisuje vedno večja važnost. Ko novega guvernerja spoštljivo pozdravljamo, želimo g. polkovniku Carnesu, ki si je pridobil med nami visoko spoštovanje vso srečo za bodočnost.

Podnačelnik jug. gospodarske delegacije v Trstu pozvan, da zapusti področje

Zavezniške oblasti so pozvale podnačelnika jugoslovanske gospodarske delegacije pri Zavezniški vojaški upravi g. Rudolfa Kureliča, ki je trenutno v Trstu, da takoj zapusti anglo-ameriško področje zaradi očitne kršitve pogodbe, pod katerimi so bili člani jugoslovanske delegacije sprejeti v Trstu od Zavezniške vojaške uprave za razpravljanje vprašanj obojestranskega interesa. Po poročilu lista »Corriere di Trieste« z dne 18. oktobra je imel gospod Kurelič dopoldne 17. oktobra v hotelu »Excelsior« tiskovno konferenco, na kateri je podal izjavo — ki jih ni zanikal — in v katerih je zatrjeval, da se je že obstoječim tehničnim težkočam za jugoslovanske razstavljalce na Tržaški razstavi pridružila sovražnost višjih oblasti in Zavezniške vojaške uprave ter da sličijo naredbe teh oblasti po njegovem mnenju izzivalnim činom. »Izjave g. Kureliča niso le brez vsake dejanske podlage, temveč jih je moči imeti le kot dogodek izzivalnega in propagandističnega značaja s političnimi smotri in naperjene proti dobri veri ter ugledu Zavezniške vojaške uprave anglo-ameriškega področja STO. On je uporabil nadalje to priliko za politično agitacijo, ki ni imela ničesar skupnega s posli, ki so za jugoslovanske gospodarske delegacije jasno določeni. S svojimi političnimi izjavami je g. Kurelič kršil osnovna načela korektnosti, ki se jih mora upravičeno pričakovati od inozemskih predstavnikov, če so na obisku prijateljske dežele in ozemlja pri izvrševanju njihovih dolžnosti. Zavezniške oblasti živo želijo, da se z Jugoslavijo, Italijo in vsemi drugimi deželami vzpostavijo v obojestransko korist tesni gospodarski odnosi. Dočim pa bodo te oblasti z veseljem sprejele konkretne predloge jugoslovanske misije, ki se tičejo izvedbe sporazumov za redno izmenjavo blaga, uslug, materiala, živil in sorodnih predmetov, ne nameravajo nobeni delegaciji dovoljevati v obdobju pred imenovanjem guvernerja, da raz-

stopajo kot pravo orodje protizavezniške propagande.

Tiskovna konferenca načelnika ameriške misije za pomoč Svobodnemu ozemlju Sommerja

Na tiskovni konferenci, ki jo je imel g. Stanley L. Sommer, načelnik ameriške misije za pomoč Svobodnemu tržaškemu ozemlju, je izjavil, da ima dobre vesti glede napredkov, ki jih je dosegla misija. Glede premoga, antracita in koksa je Sommer izjavil, da je do bil prvega za ceno 1.070 lir za sto ter drugega za 1.820 lir za sto, kar je za 600 in 800 lir na stor manjša cena, kot je običajna v Italiji. Pristavil je, da predvideva, da bo na razpolago 16.000 ton antracita ter 8.000 ton koksa za razdelitev med približno 30.000 družin v razmerju: sto kilogramov na osebo. Glede živil je izjavil, da so imeli ob njegovem prihodu v to ozemlje obroki 1.200 kalorij dnevno na osebo, katere so zdaj povisjali na 1.500. V maščobah so od septembra, ko je bil obrok omejen na 180 gramov mesečno, zdaj pršli na 400 gramov mesečno. V septembru so bili nakazali tudi še nadaljnjih 400 gramov. Razdelitev jevalja mleka, ki je bilo prvotno omejeno na otroke do 4 leta, so razširili do 19 let ter na otrošnike z nad 65 leti. Obroke mleka v prahu so povečali od 65 na 500 gramov po ceni 85 lir za kilogram. V mesecu oktobru so razdelili 500 gramov fižola na osebo po ceni 48 lir za kilogram. Zdaj je nad 500 stotov prvovrstnega fižola, katerega bodo razdelili v razmerju enega kilograma na osebo v novembru ter enega kilograma v decembru. V istih mesecih bodo razdelili na osebo tudi še en kilogram bele moke. V prihodnjih dneh bo prehranjevalni odsek Zavezniške vojaške uprave razdelil posebni obrok 500 gramov sladkorja na osebo poleg običajnih 200 gramov. Za nadaljnjih 10 dni bodo tudi ponovno pekli bel kruh ter upajo, da bo to mogoče tudi za božične praznike. Na vsak način — je posudil g. Sommer — je kruh, ki ga zdaj razdeljujejo v Svobodnem tržaškem ozemlju, mnogo boljše od kruha v ostali Evropi, všteta Anglija. V kratkem bodo razdelili 200 gramov mila na mesec za osebo in iz Amerike bodo pršile kisline, tako da bodo krajevne industrije mogle proizvajati milo na mestu. Milo bo odlične kakovosti, ga bo mogoče uporabljati tako za toaletno kot za pranje. Nadalje se je po Zavezniški vojaški upravi pričelo razdeljevanje dodatnih obrokov za upokojeince, brezposelne ter uboge, ki so enaki 300 kalorijam na dan poleg običajnih. Upajo, da bo v kratkem mogoče dvigniti imenovane dodatke na 500 kalorij dnevno. Misija razpolaga z vsoto, ki se suče okrog dveh mili-

Obsodba voditeljev stavke Po dolgi razpravi, ki je dala priložnost obtožbi in obrambi, da je izpričala vsa dokazna sredstva, ki jih je mogoče zbrati, je predsednik sodišča major MacColn razglasil obsodbo, po kateri je bil obsojen član delavskega zastopstva v ladje delnicah Sv. Marka Turkovič na šest mesecev, Lucca na 12 mesecev, Poli na 9 mesecev, Bonetti na 6 mesecev, od teh 3 mes. pogojno. in Menetti na mesec dni zapora. Ostale štiri delavce je sodišče oprostil. Obtoženci so prišli pred sodišče, ker so kot člani delavskega zastopstva v podjetju ščuvali delavce k stavki, pri kateri je prišlo do nasilja nad tistimi delavci, ki se stavke niso hoteli udeležiti.

Obisk ameriškega republikanskega senatorja

V Trst je prispel na svoji poti po Evropi ameriški republikaški senator John Davis Lodge, kjer je obiskal nekatere ustanove ZVU in važnejša tržaška podjetja. Pri svojem potovanju po Evropi preučuje gospodarska vprašanja v zvezi z ameriško podporo Evropi. John D. Lodge je bil mnogo let odvetnik, pozneje pa je deloval pri raznih filmskih družbah.

Burji pri Merezigah

Nepopisno je bilo veselje naših ljudi, ko so izvedeli, da pridejo naši kraji pod Trst. Pričakovali smo, da odpadejo z odobritvijo mirovne pogodbe z Italijo meje med nami in Trstom in da odide od nas jugoslovanska policija ter zavlada prostost, ki jo že toliko časa težko pričakujemo. Ali ostali smo razočarani, tembolj, ker se po 15. septembru preganjajo hujše kot kdaj poprej vsi oni naši ljudje, ki ne trobijo v komunistični rog. Vse kaže kakor bi hoteli dosedanjí gospodarji še v zadnjem hipu stresti nad naše ubogo ljudstvo vso svojo jezo. Tako so odpeljali nedavno ponoči iz njihovih hiš tri može v potok. Tam so jih pretepli skoro do nezavesti in jih pustili komaj še žive. Ti možeje

jard lir in bo hvaležna za nasvete, tudi s strani tiska, glede njene najboljše uporabe.

Prepoved razširjanja komunističnega lista

Poročevalni urad ZVU je izdal poročilo, v katerem pravi: »Številka od 11. okt. tako zvanega šaljivega tednika »L'Innocente«, ki ga izdajajo na Reki v italijanščini, obsega material, ki zaradi svojega pretečega in izzivalnega značaja jasno kaže, da stremi povzročiti upor in nemire. Takšno pisanje spada pod odločbo razglasa št. 2, čl. 3, odstavek L in R, ki pravi: »Vsaka oseba, ki objavlja ali ki poseduje tiskani ali pisani primerki, ki je nespoštljiv do britanskih ali ameriških sil, ali do kakšnega člana istih sil ali do ZVU ali njenemu članu, ali širi govornice z namenom, da razburja ali vznemirja ljudstvo, bo kaznovan z denarno kaznijo ali z zaporom.« Izdaja tednika »L'Innocente« od 11. t. m., kot tudi vse naslednje izdaje te publikacije, so zaradi tega prepovedane na anglo-ameriškem področju Svobodnega tržaškega ozemlja do nadaljnje odredbe. O zadevi Emilije Passerinijeve, o kateri razpravlja članek tednika »L'Innocente«, je v teku še preskava in bo o njej sčasoma sodilo nepristransko in zakonito sodišče po zakonih kulturne države, ne pa po običajih poulične sodrge. Zavezniška vojaška uprava anglo-ameriškega področja STO ne bo trpela publikacij, širjenja in uvoza protizakonitnega in hujskaškega materiala na področje, s čemer naj bi se ustrahovalo in razburjalo prebivalstvo in ga ščuvalo k zločinom. Svoboda pred strahovanjem mora biti vzpostavljena na STO in zavezniški poveljniki imajo namen to zagotoviti ter bo tudi storil na področju, ki je pod njegovo zakonito oblastjo. Odločno se bo zoperstavil vsakim grožnjam, naj grožnja pride iz katerega koli tabora.« Odločne besede činitelja, ki je že dve leti odgovoren za red in mir na tem področju, prihajajo vsaj dve leti prepozno, medtem ko demokratska javnost še vedno čaka na odločne ukrepe.

Novi urnik korijer

Table with train routes and schedules: Gorica - Trst, Gorica - Gradiška, Gorica - Cervinjan, Gorica - Tržič - Ladjedenice, Gorica - Medea - Palmanova, Gorica - Flumicello - Gradež, Tržič - Videm, Gradež - Tržič - Trst, Gorica - Krmin - Čedad, Gorica - Števerjan, Rajbello - Trbiž, Videm - Ponobba - Trbiž, Gorica - Videm, Avtobus "Južna postaja", Gorica - Štandreež - Sovodnje, Gorica - Ločnik, Gorica - Pokopališče.

pa niso prav nič zakrivali kakor samo to, da so se upali izraziti svoje mišljenje in svoje poglede, ki niso bili po volji vaskemu odboru. Marezige so se borile proti fašizmu in niso pozabile, kako se trpi in umira za svobodo in prostost.

Iz Truš pri Kopru

Razmejivna komisija je določila, da se priključijo vasi Bučaji, Kozloviči, Jurasi in Trsek k Svobodnemu tržaškemu ozemlju. Zgodilo pa se je, da so čez nekaj časa premaknili postavljene mejnike tako, da bi imele ostati gornje vasi vzhodno od tržaško-jugoslovanske meje. S tem so te vasi odcepili ne samo od svojega starodavnega tržišča, ampak tudi od farne cerkve v Truskah, do katere so imele par korakov. Sedaj bi moralo prebivalstvo hoditi v cerkev v uro in pol

oddaljeni Kubed. Ljudstvo je skrajno razburjeno radi take meje, zlasti ker ima velik del svojih posestev na STO in obratno. Kdor hoče s STO na svoje zemljišče onostran državne meje mora imeti posebno dovoljenje in plačati za enkratni prehod čez mejo 70 lir. Ako bi bilo smelo ljudstvo izraziti svobodno svojo voljo, ne bi bilo prišlo do take meje. Redki so bili, ki so si upali povedati svoje mnenje. To svojo »držnost« pa so plačali s tem, da so jih odpeljali in zaprli neznanu kam.

Devin

Blizu bloka v Devinu je poljska našla v neki jami v zemlji 3 kg tritola in 9 nabojev za top z nabito cevjo. Menijo, da je bil v načrtu atentat proti civilni policiji.

Vesti z Goriškega

Goriški prefekt

Dosedanji vršilec dolžnosti goriškega prefekta dr. Giovanni Palamara je bil potrjen za pravega prefekta. G. prefektu želimo mnogo uspehov pri njegovem delu, ki bo gotovo tudi nam Slovincem pravično.

Nekaj misli k misijonski nedelji v Gorici

V nedeljo smo slišali v vseh cerkvah prav lepe pridige o velikem delu misijonarjev po raznih daleh deželah, kjer se misijonarji z velikimi žrtvami trudijo, da bi pridobili nevernike za Kristusa in jih rešili zmot poganstva in raznih krivih ver. Da bi bilo njih delo čim uspešnejše, se učijo jezikov ljudstev, med katere gredo misijonarji, dobro se zavedajo, da bi bili uspehi sicer malenkostni ali pa celo popolnoma ničevi, in ker stoji Cerkev na stališču, naj so oznanja veselo oznanilo ljudstvom vsega sveta v njihovem materinem jeziku. Lepe so bile besede italijanskih gg. duhovnikov glede dela misijonarjev v oddaljenih krajih, ne skladaje se pa njih dejanja s temi besedami — doma, v domači hiši. Ali Slovenci v Gorici in Italiji nimajo te pravice, da poslušajo besedo božjo v svojem materinem jeziku? Ali tako pomijete Cerkev? Ali bi ne bilo posebno sedaj, ko se je brezboštvo vsega sveta združilo v borbi proti katoliški cerkvi, potrebno in prav, da se vsi katoličani sporazumejo za borbo proti skupnemu sovražniku? Ali mislite, da bodo vaši komunisti

drugače postopali z vami, kakor postopajo komunisti onstran železne zavesne s svojimi duhovniki? To naj premislijo goriški kapucini, ki so storili Slovincem z ukinitvijo slovenske pridige krivico in je še do danes niso popravili, čeprav vedo, kako ogorčeni so vsi slovenski verniki. Katoliški Slovinci se ne morejo sprijazniti s mislijo, da so italijanski kapucini tako malo katoliški in tako hudi nacionalisti, kakor so bili nekoč fašisti.

Vrh Sv. Mihaela

Če ste kdaj čitali v časopisih o nas vrhovcih, ste čitali več presenetljivega kot zabavnega. Ne lo pa vedno tako! V kratkem se nam obeta par porok. Ob takih prilikah se seveda malo poskoči in porazveseli. Umevno je, da radi posežemo tudi po »Demokraciji«, tem bolj, če o nas kaj lepega pove. Če pridete gor, boste gotovo slišali prepevati. Najbolj se nam dopade tista: »Ga pijemo, ga pijemo...« in »denarja ni.« Le škoda, da nimamo več na razpolago šolske dvorane, da bi se še kaj zavrteli; to nam daje povod, da se o praznikih odpravimo v Furlanijo. Tudi pevskih vaj pogrešamo. Pozneje bo treba resno misliti na električno napeljavno in na popravo vsaj ene ceste, ki pelje v našo vas.

Prispevki za tiskovni sklad »Demokracije«

Skupina slovenskih beguncev iz taborišča v Tortoni 1160 lir, N. N. iz Vrha 60 lir, dva begunca iz Kozane 150 lir. Vsem iskrena hvala!